

Decret despre apostolatul laicilor

“APOSTOLICAM ACTUOSITATEM”

PAUL, EPISCOP,

SLUJITOR AL SLUJITORILOR LUI DUMNEZEU,

ÎMPREUNĂ CU PĂRINȚII SFÂNTULUI CONCILIU

SPRE AMINTIRE PERPETUĂ

18 noiembrie 1965

Introducere

1 - Voind să intensifice ACTIVITATEA APOSTOLICĂ a Poporului lui Dumnezeu, Sfântul Conciliu se adresează cu solitudine credincioșilor laici, al căror rol propriu și absolut necesar în misiunea Bisericii l-a amintit și în alte documente. Într-adevăr, apostolatul laicilor, decurgând din însăși chemarea lor creștină, nu poate lipsi nicicând în Biserică. Scriptura însăși arată limpede (cf. Fapte 11, 19-21; 18, 26; Rom 16, 1-16; Fil 4, 3) cum această activitate s-a manifestat spontan la începuturile Bisericii și cât de rodnică a fost.

Timpurile noastre nu pretind mai puțin zel din partea laicilor, ci, dimpotrivă, condițiile actuale cer ca ei să desfășoare un apostolat tot mai intens și mai vast. Într-adevăr, creșterea continuă a populației, progresul științific și tehnic, relațiile mai strânse între oameni nu numai că au lărgit la nesfârșit domeniul apostolatului laicilor, din care o mare parte le este accesibil numai lor, ci au ridicat și probleme noi, care le pretind o preocupare și un efort atent. Un astfel de apostolat devine cu atât mai urgent cu cât a crescut în mod deosebit, așa cum se și cuvine, autonomia multor sectoare ale vieții umane, implicând uneori o anumită înstrăinare de ordinea morală și religioasă, punând în gravă primejdie viața creștină. Trebuie adăugat că în multe zone unde preoții sunt prea puțini sau, după cum se întâmplă uneori, sunt lipsiți de cuvenita libertate de acțiune, Biserica nu ar putea fi prezentă și activă fără munca laicilor.

Semnul acestei multiple și urgente necesități este lucrarea vădită a Duhului Sfânt care îi

face astăzi pe laici tot mai conștienți de propria responsabilitate și îi stimulează pretutindeni la slujirea lui Cristos și a Bisericii.

În acest Decret Conciliul își propune să clarifice natura, caracterul și varietatea apotolatului laicilor, să îi enunțe principiile fundamentale și să formuleze directive pastorale pentru exercitarea lui mai eficientă. Va trebui ca toate acestea să slujească drept normă în revizuirea dreptului canonic în privința apostolatului laicilor.

Capitolul I: CHEMAREA LAICILOR LA APOSTOLAT

2 - (Participarea laicilor la misiunea Bisericii)

Biserica s-a născut pentru ca, răspândind pe întreg pământul împărăția lui Cristos, spre slava lui Dumnezeu Tatăl, să-i facă pe toți oamenii părtași la răscumpărarea mântuitoare și prin ei lumea întreagă să-i fie supusă lui Cristos întru adevăr. Toată activitatea Trupului Mistic îndreptată spre acest scop se numește apostolat; Biserica îl exercită prin toate mădularele sale, desigur în moduri diferite: căci chemarea creștină este, prin natura ei, și chemare la apostolat. După cum în îmbinarea unui trup viu nici un mădular nu se comportă în mod total pasiv, ci, participând la viața trupului, participă și la activitatea acestuia, tot astfel, în Trupul lui Cristos, care este Biserica, “întregul trup își desăvârșește creșterea potrivit lucrării rânduite fiecărui mădular” (Ef 4, 16). Mai mult, în acest Trup solidaritatea și unirea dintre mădulare sunt atât de mari încât un mădular care nu lucrează după măsura sa la creșterea trupului s-ar putea spune că nu este folositor nici Bisericii nici sieși.

În Biserică slujirile sunt diferite, dar misiunea este unică. Cristos le-a încredințat Apostolilor și urmașilor lor îndatorirea de a învăța, de a sfinți și de a conduce în numele Său și cu puterea Sa. Însă laicii, făcuți părtași la misiunea preoțească, profetică și regală a lui Cristos, își împlinesc în Biserică și în lume partea lor proprie din misiunea întregului Popor al lui Dumnezeu. Ei își desfășoară concret apostolatul activând pentru evanghelizarea și sfințirea oamenilor, precum și străduindu-se să pătrundă și să

perfecționeze ordinea temporală cu spiritul Evangheliei, astfel încât activitatea lor în acest domeniu temporal să dea o mărturie limpede despre Cristos și să slujească la mântuirea oamenilor. Fiind propriu stării laicilor de a-și duce viața în mijlocul lumii și a treburilor lumești, ei sunt chemați de Dumnezeu ca, însuflețiți de spirit creștin, să-și exercite apostolatul în mijlocul lumii ca o plămadă.

3 - (Bazele apostolatului laicilor)

Îndatorirea și dreptul laicilor de a fi apostoli decurg din însăși unirea lor cu Cristos, Capul. Într-adevăr, integrați prin Botez în Trupul Mistic al lui Cristos, întăriți cu puterea Duhului Sfânt prin Mir, sunt trimiși la apostolat de Domnul însuși. Sunt consacrați ca preoție împărătească și neam sfânt (cf. 1 Pt 2, 4- 10), ca prin toate acțiunile lor să ofere jertfe spirituale și să aducă mărturie pentru Cristos pe tot pământul. Prin sacramele, și mai ales prin Sfânta Euharistie, le este comunicată și hrănită acea iubire care este sufletul întregului apostolat.

Apostolatul se exercită în credință, speranță și iubire, pe care Duhul Sfânt le revarsă în inimile tuturor membrilor Bisericii. Mai mult, porunca iubirii, care este porunca cea mai mare a Domnului, îi îndeamnă fără răgaz pe toți credincioșii să lucreze spre slava lui Dumnezeu prin venirea Împărăției Lui și spre împărtășirea vieții veșnice tuturor oamenilor, ca aceștia să-l cunoască pe singurul Dumnezeu adevărat și pe acela pe care El L-a trimis, Isus Cristos (cf. In 17, 3).

Așadar, tuturor creștinilor le este impusă nobila sarcină de a lucra neîncetat pentru ca vestea divină a mântuirii să fie cunoscută și primită de toți oamenii pe întreg pământul. Pentru exercitarea acestui apostolat, Duhul Sfânt, care înfăptuiește sfințirea Poporului lui Dumnezeu prin slujire preoțească și sacramele, împărtășește pe lângă aceasta credincioșilor daruri deosebite (cf. 1 Cor 12, 7), “împărțindu-le fiecăruia după cum voiește” (cf. 1 Cor 12, 11) pentru ca “toți să se ajute unul pe altul, după harul pe care l-a primit fiecare” și astfel să fie și ei “ca niște buni administratori ai harului celui de multe feluri al lui Dumnezeu” (1 Pt 4, 10), pentru zidirea întregului Trup în iubire (cf. Ef 4, 16).

Din primirea acestor carisme, chiar a celor mai simple, se naște pentru fiecare credincios dreptul și datoria de a le exercita în Biserică și în lume spre binele oamenilor și zidirea Bisericii, în libertatea Duhului Sfânt care “suflă unde vrea” (In 3, și, în același timp, în comuniune cu frații săi în Cristos, mai ales cu Păstorii, cărora le revine să decidă asupra autenticității și buneii folosiri a acestor daruri, nu pentru a stinge Duhul, ci pentru a pune la încercare toate și a păstra ceea ce este bun (cf. 1 Tes 5, 12. 19. 21).

4 - (Spiritualitatea laicilor din punctul de vedere al apostolatului)

Deoarece Cristos, trimis de Tatăl, este izvorul și originea întregului apostolat al Bisericii, este evident că rodnicia apostolatului laicilor depinde de unirea lor vitală cu Cristos, căci Domnul spune: “Cel ce rămâne în Mine și Eu în El aduce roadă multă, căci fără Mine nimic nu puteți face.” (In 15, 5). Această viață de unire intimă cu Cristos în Biserică este alimentată cu ajutoarele spirituale comune tuturor credincioșilor, mai ales cu participarea activă la Liturgia sacră; laicii trebuie să le folosească în așa fel încât, îndeplinindu-și corect îndatoririle din lume în condițiile obișnuite de viață, să nu separe de viața lor unirea cu Cristos, ci să crească în ea împlinindu-și activitatea după voința lui Dumnezeu. Pe această cale laicii trebuie să înainteze în sfințenie cu suflet deschis și cu bucurie, străduindu-se să depășească greutățile cu prudență și răbdare. Nici grija pentru familie, nici celelalte treburi pământești nu trebuie să fie lăsate în afara vieții lor spirituale, după cum spune Apostolul: “Orice faceți în cuvânt sau în faptă, toate să le faceți în numele Domnului Isus Cristos, mulțumind prin El lui Dumnezeu Tatăl” (Col 3, 17). O astfel de viață pretinde o exercitare continuă a credinței, speranței și iubirii. Numai prin lumina credinței și prin meditarea cuvântului lui Dumnezeu este posibil a-L recunoaște, oricând și oriunde, pe Dumnezeu “în care trăim, ne mișcăm și suntem” (Fapte 17, 28), a căuta în toate voința Sa, a-L vedea pe Cristos în toți oamenii, fie apropiați, fie străini, a aprecia corect adevărata semnificație și valoare a realităților vremelnice, în sine și în legătură cu scopul omului.

Cei care au această credință trăiesc în speranța descoperirii fiilor lui Dumnezeu, amintindu-și de Crucea și Învierea Domnului.

În peregrinarea acestei vieți, ascunși cu Cristos în Dumnezeu și eliberați de robia bogățiilor, tinzând spre bunurile ce rămân în veac, ei se dedică total, cu suflet generos, pentru răspândirea împărăției lui Dumnezeu, pentru a pătrunde și desăvârși sfera realităților pământești cu spiritul creștin. În greutățile vieții acesteia, ei își află tărie în speranță, considerând că “nu se pot măsura suferințele ceasului de față cu mărirea viitoare care se va arăta în noi” (Rom 8, 18).

Împinși de iubirea care vine de la Dumnezeu, ei fac bine tuturor, mai ales fraților în credință (cf. Gal 6, 10), lepădând “orice răutate și orice vicleșug și prefăcătoriile și invidiile și toate clevetirile” (1 Pt 2, 1), atrăgându-i astfel pe oameni la Cristos. Iubirea lui Dumnezeu “revărsată în inimile noastre prin Duhul Sfânt care ne-a fost dat” (Rom 5, 5) îi face pe laici capabili să exprime realmente în viața lor spiritul Fericirilor. Urmându-L pe Isus cel sărac, nu se descurajează în lipsa bunurilor vremelnice, nici nu se trufesc în belșug; imitându-L pe Cristos cel smerit, nu devin căutători de glorie deșartă (cf. Gal 5, 26), ci se străduiesc să placă lui Dumnezeu mai mult decât oamenilor, gata oricând să părăsească toate pentru Cristos (cf. Lc 14, 26) și să îndure prigoană pentru dreptate (cf. Mt 5, 10), amintindu-și de cuvântul Domnului: “Dacă vrea cineva să vină după Mine, să se lepede de sine, să își ia crucea și să Mă urmeze” (Mt 16, 24). Cultivând între ei prietenia creștină, ei își dau unii altora ajutor în orice nevoie. Această spiritualitate a laicilor trebuie să îmbrace forme particulare în funcție de starea de căsătorie și familie sau de celibat ori văduvie, de starea de boală, de activitatea profesională și socială. Fiecare trebuie așadar să nu înceteze să-și cultive stăruitor calitățile și înzestrarea corespunzător cu aceste condiții, și să se slujească de darurile personale primite de la Duhul Sfânt.

Pe lângă aceasta, laicii care, urmându-și chemarea, s-au înscris în asociații sau institute aprobate de Biserică, să se străduiască să-și asimileze cu fidelitate caracteristica spiritualității proprii acestora.

Să dea mare importanță competenței profesionale, simțului familial și cetățenesc, precum

și acelor virtuți care privesc relațiile sociale, și anume cinstea, spiritul de dreptate, sinceritatea, politețea, tăria de caracter, fără de care nu poate exista nici adevărata viață creștină.

Exemplul desăvârșit pentru această viață spirituală și apostolică este Preacurata Fecioară Maria, Regina Apostolilor, care, trăind pe pământ o viață obișnuită, plină de grija familiei și de muncă, era mereu unită intim cu Fiul său și a colaborat într-un mod cu totul special la lucrarea Mântuitorului, iar acum, ridicată la Cer, “în iubirea ei maternă are grijă de frații Fiului său care sunt încă pe cale și amenințați de primejdii și strâmtorări, până ce vor fi duși în Patria fericită”. Toți trebuie să o cinstească deci cu toată evlavie și să-și încredințeze viața și apostolatul ocrotirii ei materne.

Capitolul II: SCOPURILE APOSTOLATULUI LAICILOR

5 - Opera de răscumpărare înfăptuită de Cristos, care privește în sine mântuirea oamenilor, îmbrățișează și refacerea întregii sfere temporale. De aceea, misiunea Bisericii nu este numai să aducă oamenilor mesajul lui Cristos și harul Său, ci și să pătrundă și să desăvârșească cu spiritul Evangheliei sfera temporală. Credincioșii laici, împlinind această misiune a Bisericii, își exercită apostolatul în Biserică și în lume, atât în sfera spirituală cât și în cea temporală. Deși aceste sfere sunt distincte, în planul unic al lui Dumnezeu ele sunt astfel legate încât Dumnezeu însuși voiește să refacă, în Cristos, lumea întreagă, transformând-o într-o făptură nouă, începând de aici de pe pământ, pentru a o împlini desăvârșit în ziua de apoi. În ambele sfere, laicul care este în același timp creștin și cetățean, trebuie să se lase călăuzit de o singură conștiință, cea creștină.

6 - (Apostolatul de evanghelizare și de sfințire)

Misiunea Bisericii are drept scop mântuirea oamenilor, mântuire ce se dobândește prin credința în Cristos și prin harul Lui. Așadar apostolatul Bisericii și al tuturor membrilor ei este îndreptat în primul rând spre a dezvălui lumii, prin cuvinte și fapte, mesajul lui Cristos și a-i împărtăși harul Lui. Acest lucru se realizează mai ales prin slujirea cuvântului și a sacramentelor, care este încredințată în mod deosebit clerului, dar în care

laicii au și ei un rol de mare importanță, pe care trebuie să-l împlinescă pentru a fi “împreună-lucrători ai adevărului” (3 In 8). Mai ales în acest domeniu, apostolatul laicilor și slujirea pastorală se completează reciproc.

Laicilor li se oferă nenumărate ocazii de a exercita apostolatul evanghelizării și al sfințirii. Însăși mărturia vieții creștine și faptele bune săvârșite cu spirit supranatural au puterea de a-i atrage pe oameni la credință și la Dumnezeu; căci Domnul spune: “Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca, văzând faptele voastre cele bune, să-L preamărească pe Tatăl vostru care este în ceruri” (Mt 5, 16).

Totuși un astfel de apostolat nu constă numai în mărturia vieții; adevăratul apostol caută ocazii de a-L vesti pe Cristos prin cuvinte, fie necredincioșilor, pentru a-i aduce la credință, fie credincioșilor, pentru a-i instrui, a-i întări și a-i îndemna la o viață mai ferventă, “căci dragostea lui Cristos nu ne dă răgaz” (2 Cor 5, 14) și în inima tuturor trebuie să răsunе cuvintele Apostolului: “Vai mie dacă nu voi vesti Evanghelia” (1 Cor 9, 16).

Cum însă în vremea noastră apar noi probleme și se răspândesc erori foarte grave care caută să distrugă din rădăcini religia, ordinea morală și însăși societatea umană, Conciliul îi îndeamnă din inimă pe laici ca fiecare, pe măsura înzestrării și a competenței doctrinale, să ia mai activ parte, după gândul Bisericii, la aprofundarea și la apărarea principiilor creștine precum și la aplicarea lor corectă la problemele actuale.

7 - (Reînnoirea domeniului temporal în spirit creștin)

În privința lumii, planul lui Dumnezeu este ca oamenii să construiască într-un gând sfera lucrurilor pământești și să o perfecționeze neconținut.

Toate realitățile care constituie sfera temporală: bunurile vieții și ale familiei, cultura, economia, artele și profesiile, instituțiile comunității politice, relațiile internaționale și celelalte de același fel, precum și evoluția și progresul lor nu sunt numai mijloace în

vederea scopului ultim al omului, ci au și o valoare proprie, pusă în ele de Dumnezeu, fie privite în sine, fie ca părți ale întregului univers temporal: “Și Dumnezeu a văzut toate câte le-a făcut și erau foarte bune” (Gen 1, 31). Această bunătate naturală a lor primește o demnitate specială din relația lor cu persoana umană pentru slujirea căreia au fost create. În sfârșit, I-a plăcut lui Dumnezeu să adune laolaltă toate, cele naturale și supranaturale, în Cristos Isus “ca El să aibă întâietatea în toate” (Col 1, 18). Însă această menire, nu numai că nu lipsește sfera temporală de autonomia ei, de propriile scopuri, legi, mijloace, de importanța ei pentru binele oamenilor, ci o perfecționează în puterea și valoarea ei proprie; în același timp ea o face să fie pe măsura vocației integrale a omului pe pământ. De-a lungul istoriei, folosirea lucrurilor vremelnice a fost pângărită de grave devieri, pentru că oamenii, răniți de păcatul strămoșesc, au căzut adesea în numeroase erori în privința adevăratului Dumnezeu, a naturii omului și a principiilor legii morale: de unde coruperea moravurilor și a instituțiilor omenești și adesea călcarea în picioare a persoanei umane. Chiar și în zilele noastre nu sunt puțini aceia care, încrezându-se prea mult în progresul științelor naturale și al tehnicii, cad într-un fel de idolatrizare a lucrurilor temporale, devenind mai degrabă sclavii decât stăpânii lor.

Este de datoria întregii Biserici să lucreze pentru a-i face pe oameni capabili să construiască bine întreaga sferă temporală și să o orienteze spre Dumnezeu prin Cristos. Păstorii sunt aceia care trebuie să formuleze clar principiile referitoare la scopul Creației și la folosirea lumii și să dea ajutoarele morale și spirituale necesare pentru ca sfera lucrurilor pământești să fie refăcută în Cristos.

Laicii trebuie să-și asume ca menire proprie refacerea ordinii lucrurilor pământești și, călăuziți de lumina Evangheliei și de spiritul Bisericii și însuflețiți de iubirea creștină, să acționeze în acest domeniu în mod direct și concret. Ca cetățeni, să colaboreze cu ceilalți cetățeni după competența specifică și asumându-și responsabilitatea proprie; să caute pretutindeni și în toate dreptatea Împărăției lui Dumnezeu. Sfera lucrurilor pământești trebuie astfel refăcută încât, fiind integral respectate legile ce îi sunt proprii, să devină mai conformă principiilor superioare ale vieții creștine și să fie adaptată la diferitele condiții de loc, timp și popoare. Între operele unui astfel de apostolat se distinge acțiunea

socială a creștinilor, pe care Conciliul dorește să o vadă extinsă astăzi la întreaga sferă temporală, inclusiv la cultură.

8 - (Acțiunea caritativă, pecete a apostolatului creștin)

Întregul apostolat trebuie să-și afle originea și puterea în iubire; există însă anumite opere care sunt prin natura lor apte să devină o expresie vie a acestei iubiri: Cristos Domnul a voit ca ele să fie semne ale misiunii Lui mesianice (cf. Mt 11, 4-5). Cea mai mare poruncă din lege este să iubești pe Dumnezeu din toată inima și pe aproapele ca pe tine însuși (cf. Mt 22, 37-40). Această poruncă a iubirii față de aproapele Cristos Și-a făcut-o proprie și a îmbogățit-o cu o nouă semnificație atunci când a voit să se identifice cu frații Săi, ca obiect al iubirii: “Întru cât ați făcut aceasta unuia dintre frații Mei mai mici, Mie Mi-ați făcut” (Mt 25, 40). Într-adevăr, asumându-Și firea omenească, El a unit cu Sine întreg neamul omenesc, ca pe o familie, într-o solidaritate supranaturală, și a orânduit iubirea ca semn distinctiv al ucenicilor Săi prin cuvintele: “După aceasta vor cunoaște toți că sunteți ucenicii Mei, dacă veți avea dragoste unii față de alții” (In 13, 35). După cum Sfânta Biserică, la începuturile sale, unind ospățul frățesc, “agapa”, cu Cina euharistică, se arăta adunată toată laolaltă în jurul lui Cristos prin legătura dragostei, tot astfel, în orice vreme, ea se face recunoscută după acest semn al iubirii; în timp ce se bucură de inițiativele altora, ea își revendică operele de caritate ca pe o îndatorire și un drept inalienabil. De aceea mila față de cei săraci și bolnavi, precum și așa-numitele opere de caritate și întrajutorare pentru a ușura toate suferințele omenești sunt în mod deosebit apreciate în Biserică.

Astăzi, când mijloacele de comunicare au devenit mai rapide, când distanța dintre oameni a fost, într-un fel, eliminată și locuitorii lumii întregi au ajuns să fie aproape ca membrii aceleiași familii, aceste activități și opere de caritate au devenit mult mai urgente și mai universale. Acțiunea caritativă astăzi poate și trebuie să îmbrățișeze pe toți oamenii și toate necesitățile. Oriunde există oameni care sunt lipsiți de mâncare și băutură, de îmbrăcăminte, de locuință, de medicamente, de loc de muncă, de învățatură, de mijloacele necesare pentru a duce o viață cu adevărat omenească, sunt chinuți de

nenorociri și boli, suferă în exil sau în închisoare, acolo caritatea creștină trebuie să-i caute și să-i găsească, să-i mângâie cu grijă mărinimoasă și să-i aline dându-le ajutor. Această obligație revine în primul rând persoanelor și popoarelor care trăiesc în prosperitate.

Pentru ca exercitarea carității să fie întotdeauna deasupra oricărei bănuieli și să apară ca atare, trebuie privit în aproapele chipul lui Dumnezeu, după care a fost creat, și Cristos Domnul căruia I se oferă în realitate tot ce se dă celui sărac. Să fie avute în vedere, cu cea mai mare delicatețe, libertatea și demnitatea persoanei care primește ajutorul. Puritya intenției să nu fie pângărită de vreo căutare a interesului propriu sau de vreo dorință de dominare. Să fie satisfăcute în primul rând exigențele dreptății, ca nu cumva să fie oferit ca dar de caritate ceea ce este datorat după dreptate. Să se elimine cauzele relelor, nu numai efectele; ajutorul să fie astfel organizat încât cei care îl primesc să fie treptat eliberați de dependență și să se poată ajuta singuri.

Așadar laicii să prețuiască mult și să ajute după puteri operele de caritate și inițiativele de asistență socială private sau publice, chiar internaționale, care aduc un ajutor eficace oamenilor și popoarelor aflate în nevoie, și să coopereze în aceasta cu toți oamenii de bunăvoință.

Capitolul III: DIVERSELE DOMENII DE APOSTOLAT

9 - Laicii își exercită apostolatul lor multiform și în Biserică și în lume. În ambele li se deschid diferite domenii de acțiune apostolică, dintre care vrem să amintim principalele: comunitățile bisericesti, familia, tineretul, mediile sociale, viața națională și internațională. Deoarece în zilele noastre femeile iau tot mai activ parte la întreaga viață socială, este foarte important să crească participarea lor și în diferitele sectoare ale apostolatului Bisericii.

10 - (Comunitățile bisericesti)

Ca părtași la misiunea lui Cristos Preot, Profet și Rege, laicii își au partea lor activă în viața și în acțiunea Bisericii. În lăuntrul comunităților bisericești acțiunea lor este atât de necesară încât, fără ea, însuși apostolatul Păstorilor de cele mai multe ori nu-și poate atinge deplina eficacitate. Asemeni bărbaților și femeilor care îl ajutau pe Pavel în vestirea Evangheliei (cf. Fapte 18, 18. 26; Rom 16, 3), laicii înzestrați cu un adevărat spirit apostolic suplinesc ceea ce le lipsește fraților lor și îi întăresc sufletește atât pe păstori cât și pe ceilalți membri ai poporului credincios (cf. 1 Cor 16, 17-18). Căci ei, hrăniți prin participarea activă la viața liturgică a comunității, participă cu zel și la lucrările ei apostolice; călăuzesc spre Biserică oameni care erau, poate, foarte departe de ea; colaborează cu devotament la răspândirea cuvântului lui Dumnezeu, mai ales prin cateheză; punându-și la dispoziție priceperea, fac mai eficace slujirea mântuirii sufletelor precum și administrarea bunurilor Bisericii.

Parohia oferă un exemplu strălucit de apostolat comunitar, căci ea adună laolaltă diversitatea umană care face parte din ea și o implantează în universalitatea Bisericii. Laicii să se obișnuiască, așadar, să lucreze în parohie, în strânsă unire cu preoții lor, să prezinte comunității Bisericii problemele proprii și ale lumii, precum și întrebările cu privire la mântuirea oamenilor, pentru a fi cercetate și rezolvate în comun; să contribuie, după posibilități, la orice inițiativă apostolică și misionară a familiei lor bisericești. Laicii să cultive neîncetat simțul diecezei, a cărei celulă este parohia, gata întotdeauna ca, la îndemnul Păstorului lor, să-și pună la dispoziție capacitatea în realizarea inițiativelor diecezane. Mai mult, pentru a răspunde nevoilor orașelor și ale zonelor rurale, să nu-și limiteze colaborarea la hotarele parohiei sau ale diecezei, ci să se străduiască să o extindă la dimensiuni interparohiale, interdiecezane, naționale sau internaționale, cu atât mai mult cu cât, crescând zilnic mișcările de populație, dezvoltându-se relațiile reciproce și facilitându-se comunicațiile, nici o parte a societății nu mai poate rămâne închisă în sine. Așadar laicii să se preocupe de nevoile Poporului lui Dumnezeu răspândit pe întreg pământul. În primul rând să aibă la inimă operele misionare, oferindu-le ajutoare materiale sau chiar personale: este o datorie și o cinste pentru creștini să restituie lui Dumnezeu o parte din bunurile pe care le primesc de la El.

11 - (Familia)

Deoarece Creatorul a toate a făcut din comunitatea conjugală începutul și temelia societății umane și prin harul Său a făcut-o un sacrament mare în Cristos și în Biserică (cf. Ef 5, 32), apostolatul soților și al familiilor are o deosebită importanță și pentru Biserică și pentru societatea civilă.

Soții creștini sunt colaboratori ai harului și martori ai credinței unul față de altul și față de copiii lor și de ceilalți membri ai familiei. Ei sunt pentru copiii lor cei dintâi vestitori ai credinței și educatori; prin cuvânt și exemplu îi formează la viața creștină și apostolică, îi ajută cu prudență în alegerea vocației, iar dacă în ei se vedește o chemare sfântă, o favorizează cu toată grija.

A fost întotdeauna îndatorirea soților, dar astăzi aceasta constituie partea principală a apostolatului lor, să manifeste și să dovedească prin viața lor indisolubilitatea și sfințenia legăturii căsătoriei, să afirme cu tărie dreptul și îndatorirea părinților și a tutorilor de a-și educa în spirit creștin copiii, să apere demnitatea și autonomia legitimă a familiei. Să-și dea, așadar, concursul, ei și ceilalți creștini, împreună cu oamenii de bunăvoință, pentru ca în societatea civilă aceste drepturi să fie păstrate neatinse; în conducerea societății să se țină seama de nevoile familiei în ce privește locuința, educarea copiilor, condițiile de muncă, securitatea socială și impozitele; în reglementarea emigrărilor să fie total ocrotită conviețuirea familială.

Familia a primit de la Dumnezeu misiunea de a fi celula de bază și vitală a societății. Ea și-o va îndeplini dacă, prin iubirea și respectul membrilor ei unii față de alții și prin rugăciunea înălțată către Dumnezeu în comun, va apărea ca sanctuarul casnic al Bisericii; dacă, întreaga familie se va insera în cultul liturgic al Bisericii; dacă, în sfârșit, familia va oferi o ospitalitate activă, dacă va promova dreptatea și alte fapte bune pentru slujirea tuturor fraților aflați în nevoi. Printre diferitele fapte de apostolat familial pot fi enumerate: adoptarea copiilor părăsiți, buna primire a străinilor, sprijinirea bunului mers

al școlilor, ajutorarea adolescenților cu sfatul și cu fapta, ajutarea logodnicilor pentru a se pregăti mai bine la căsătorie, participarea la acțiunile de catehizare, sprijinirea soților și familiilor care se află în greutăți materiale sau morale, asigurarea, pentru cei în vârstă, nu numai a celor necesare, ci și a unei părți echitabile din roadele progresului economic. Întotdeauna și pretutindeni, dar mai ales în zonele în care se aruncă primele semințe ale Evangheliei, sau unde Biserica se află la începuturi ori în mari greutăți, familiile creștine, aderând la Evanghelie cu toată viața lor și oferind un exemplu de căsătorie creștină, dau în fața lumii o mărturie deosebit de prețioasă despre Cristos. Pentru ca apostolatul să-și poată atinge mai ușor scopurile, poate fi oportun ca familiile să se grupeze în asociații.

12 - (Tineretul)

Tinerii exercită în societatea de azi o influență foarte importantă. Împrejurările vieții lor, mentalitatea precum și înseși relațiile cu familia proprie s-au schimbat profund. Adesea ei trec prea repede la o nouă condiție socială și economică. În timp ce importanța lor socială și chiar politică sporește din zi în zi, ei par insuficient pregătiți pentru a-și asuma corespunzător noile îndatoriri.

Această creștere a ponderii lor în societate le pretinde o activitate apostolică pe măsură, și însăși firea lor îi dispune la aceasta. Prin maturizarea conștiinței proprii personalități, îndemnați de entuziasm vital și de energie exuberantă, ei își asumă responsabilitatea ce le revine și doresc să participe activ la viața socială și culturală: acest zel, dacă este pătruns de spiritul lui Cristos și însuflețit de ascultare și de iubire față de Păstoria Bisericii, dă speranța unor roade foarte îmbelșugate. Ei trebuie să fie apostolii cei dintâi și imediați ai tinerilor, exercitând cu responsabilitate proprie apostolatul între ei, în funcție de mediul social în care trăiesc.

Adulții să aibă grijă să ajungă cu tinerii la un dialog prietenesc prin care și unii și alții, depășind deosebirea de vârstă, să se cunoască reciproc și să-și comunice unii altora bogățiile ce le sunt proprii. În primul rând prin exemplu și, când se dă ocazia, prin sfat

prudent și ajutor real, adulții să-i stimuleze pe tineri la apostolat. La rândul lor, tinerii să nutrească respect și încredere față de adulți și, cu toate că sunt înclinați din fire spre ce e nou, să aprecieze cum se cuvine tradițiile demne de laudă.

Și copiii își au activitatea apostolică proprie. După puterile lor ei sunt adevărați martori vii ai lui Cristos între cei de o seamă cu ei.

13 - (Mediul social)

Apostolatul în mediul social, adică preocuparea de a pătrunde de spirit creștin mentalitatea și moravurile, legile și structurile comunității în care trăiește fiecare, este într-o atât de mare măsură misiunea și obligația laicilor încât nu poate fi niciodată împlinit cum se cuvine de către altcineva. În acest domeniu laicii pot desfășura apostolatul semenului față de semen. Aici ei completează mărturia vieții cu mărturia cuvântului. La nivelul muncii, sau al profesiei, sau al studiului, sau al domiciliului, sau al timpului liber, sau al asociațiilor, ei sunt cei mai apți pentru a-și ajuta frații. Laicii împlinesc această misiune a Bisericii în lume în primul rând prin coerența dintre viață și credință, prin care ei devin lumina lumii; prin probitate în tot ceea ce fac, prin care îi atrag pe toți spre iubirea adevărului și a binelui și, în cele din urmă, spre Cristos și spre Biserică; prin iubirea frățească prin care, împărtășind viața, munca, durerile și aspirațiile lor, ei dispun pe neobservate inimile tuturor față de acțiunea harului; prin conștiința deplină a rolului propriu în edificarea societății în care se străduiesc să-și îndeplinească îndatoririle familiale, sociale și profesionale cu generozitate creștină. Astfel, modul lor de a acționa pătrunde dreptat mediul în care trăiesc și muncesc. Acest apostolat trebuie să-i cuprindă pe toți oamenii care trăiesc în mediul respectiv și să nu excludă nici un bine spiritual sau material care li se poate face. Însă adevărații apostoli, nemulțumindu-se numai cu această activitate, se străduiesc să-L vestească pe Cristos aproapei și prin cuvinte. Într-adevăr, mulți oameni nu pot auzi Evanghelia și nu-L pot cunoaște pe Cristos decât prin laicii cu care vin în contact.

14 - (Sfera națională și internațională)

Un imens câmp de apostolat este deschis în sfera națională și internațională, unde în primul rând laicii sunt administratorii înțelepciunii creștine. În dragostea de patrie și în îndeplinirea fidelă a îndatoririlor cetățenești, catolicii să se simtă obligați să promoveze adevăratul bine comun și să facă astfel încât opinia lor să fie luată în seamă, pentru ca puterea civilă să se exercite cu dreptate, iar legile să corespundă exigențelor morale și binelui comun. Catolicii competenți în problemele mari ale țării și întăriți cum se cuvine în credința și învățătura creștină să nu refuze funcțiile publice, deoarece, exercitându-le cu vrednicie, pot contribui la binele comun și, în același timp, pot deschide calea Evangheliei.

Catolicii să caute să colaboreze cu toți oamenii de bunăvoință pentru a promova tot ce este adevărat, tot ce este drept, tot ce este sfânt, tot ce este vrednic de iubire (cf. Fil 4, 8). Să fie în dialog cu ei, întâmpinându-i cu pricepere și omenie și să cerceteze felul în care instituțiile sociale și publice ar putea fi perfecționate în spiritul Evangheliei. Printre semnele timpului nostru, merită amintită în mod special creșterea nestăvilită a simțului de solidaritate între toate popoarele și este datoria apostolatului laicilor să-l promoveze cu sollicitudine și să-l transforme într-o aspirație sinceră și reală de fraternitate. Pe lângă aceasta, laicii trebuie să aibă înaintea ochilor domeniul internațional, precum și problemele și soluțiile teoretice sau practice care apar, mai ales în legătură cu popoarele în curs de dezvoltare. Toți cei care lucrează în țări străine sau le dau ajutor să nu uite că relațiile dintre popoare trebuie să fie un adevărat schimb frățesc în care ambele părți dau și totodată primesc. Cei ce călătoresc în străinătate pentru îndeplinirea unor activități internaționale sau din motive de afaceri sau turistice să-și aducă aminte că ei sunt pretutindeni și crainici călători ai lui Cristos și să se comporte într-adevăr ca atare.

Capitolul IV: DIVERSELE FORME DE APOSTOLAT

15 - Laicii își pot exercita activitatea apostolică fie individual, fie grupați în diferite comunități sau asociații.

16 - (Importanța apostolatului individual și multiplele lui forme)
Apostolatul pe care fiecare trebuie să-l desfășoare personal și care izvorăște cu înbelșugare dintr-o viață cu adevărat creștină (cf. In 4, 14) este principiul și condiția oricărui apostolat al laicilor, fie și colectiv, și el nu poate fi înlocuit cu nimic. La acest fel de apostolat, care este totdeauna și pretutindeni rodnic, dar în anumite împrejurări este unicul adecvat și posibil, sunt chemați și obligați toți laicii, de orice condiție, chiar dacă sunt lipsiți de ocazia sau de posibilitatea de a colabora în asociații. Sunt multe formele de apostolat prin care laicii edifică Biserica, sfințesc lumea și o însuflețesc în Cristos.

O formă deosebită de apostolat individual și semn foarte adecvat vremurilor noastre este mărturia întregii vieți a laicilor, izvorâtă din credință, speranță și iubire, care Îl arată pe Cristos trăind în credincioșii Săi. Prin apostolatul cuvântului, absolut necesar în anumite împrejurări, laicii Îl vestesc pe Cristos, Îi explică învățătura și o răspândesc, după condiția și priceperea fiecăruia, și o mărturisesc cu fidelitate.

De asemenea, colaborând ca cetățeni ai lumii acesteia la tot ce privește construirea și administrarea sferei lucrurilor pământești, laicii trebuie să caute, în lumina credinței, motive mai înalte de a acționa în viața familială, profesională, culturală și socială și, când se ivește ocazia, să le dezvăluie și altora, conștienți că în acest fel ei devin colaboratorii lui Dumnezeu Creatorul, Răscumpărătorul și Sfințitorul și Îi aduc laudă. În sfârșit, laicii să-și însuflețească viața prin caritate și, după posibilități, să exprime caritatea prin fapte.

Să-și aducă aminte toți că prin cultul public și prin rugăciunea personală, prin pocăință și prin acceptarea liberă a trudei și a greutăților vieții prin care devin asemenea lui Cristos care suferă (cf. 2 Cor 4, 10; Col 1, 24), ei pot ajunge la toți oamenii și pot contribui la mântuirea întregii lumi.

17 - (Apostolatul individual în împrejurări deosebite)

Apostolatul individual este deosebit de necesar și urgent în regiunile în care libertatea Bisericii este grav afectată. În aceste împrejurări foarte grele, laicii, ținând pe cât le stă în putință, locul preoților și riscându-și propria libertate și, uneori, viața, îi învață pe cei din jurul lor doctrina creștină, îi educă la viața de credință și la mentalitatea catolică, îi îndeamnă să primească des sacramentele și să cultive evlavia, mai ales față de Euharistie. Conciliul, mulțumind din adâncul inimii lui Dumnezeu, care, și în timpurile noastre, nu încetează să ridice, în mijlocul prigonirilor, laici cu o tărie eroică, îi îmbrățișează pe aceștia cu afecțiune părintească și cu recunoștință.

Apostolatul individual își află un câmp vast în regiunile în care catolicii sunt puțini și dispersați. Acolo laicii care exercită numai apostolatul individual, fie din cauzele amintite, fie din motive speciale izvorâte chiar și din activitatea profesională, se pot totuși aduna cu folos, în grupuri mici, fără vreo formă mai strictă de constituire sau organizare, dar astfel încât semnul comunității Bisericii să fie neconținut vizibil pentru ceilalți ca o mărturie autentică a iubirii. În acest fel, prin prietenie și schimb de experiență, ajutându-se reciproc pe plan spiritual, se întăresc pentru a depăși inconvenientele unei vieți și activități prea izolate și pentru a produce roade mai bogate de apostolat.

18 - (Importanța apostolatului organizat)

Creștinii sunt chemați, fiecare în parte, să exercite apostolatul în diversele lor condiții de viață; totuși ei să nu uite că omul este, prin firea lui, social și că I-a plăcut lui Dumnezeu ca pe cei ce cred în Cristos să-i adune în Poporul lui Dumnezeu (cf. 1 Pt 2, 5-10) și într-un singur trup (cf. 1 Cor 12, 12). Așadar apostolatul desfășurat în comun corespunde în chip fericit nevoilor credincioșilor atât din punct de vedere uman cât și creștin și în același timp poartă semnul comuniunii și unității Bisericii, în Cristos, care a spus: “Unde sunt doi sau trei adunați în numele Meu, acolo sunt și Eu în mijlocul lor” (Mt 18, 20). De aceea, creștinii să-și exercite apostolatul cu spirit de unitate. Să fie apostoli în comunitățile lor familiale precum și în parohii și dieceze, care, ca atare, exprimă natura comunitară a apostolatului, dar și în grupările libere în care vor vrea să se asocieze.

Apostolatul organizat are o mare importanță și pentru că, fie în comunitățile bisericesti, fie în diversele medii, apostolatul cere adeseori să fie exercitat printr-o acțiune comună. Organizațiile create în vederea unui apostolat colectiv își susțin membrii și îi formează pentru apostolat, le orânduiesc și le conduc acțiunea apostolică în așa fel încât se pot spera rezultate mult mai bogate decât dacă fiecare ar acționa separat. În împrejurările actuale este deosebit de necesar ca în domeniul de activitate al laicilor să se întărească apostolatul în formă colectivă și organizată; într-adevăr, numai o strânsă unire a eforturilor poate duce la atingerea completă a tuturor finalităților apostolatului de astăzi și la apărarea eficientă a roadelor sale. În această privință e foarte important ca apostolatul să atingă și mentalitățile comune și condițiile sociale ale aceloră către care se îndreaptă; altfel, ei nu vor fi adesea capabili să reziste la presiunea opiniei publice sau a instituțiilor.

19 - (Multiplicitatea formelor de apostolat organizat)

Există o mare varietate de asociații de apostolat. Unele își propun să atingă țelul apostolic general al Bisericii; altele, scopuri de evanghelizare și sfințire considerate în anumite aspecte; altele urmăresc scopuri de însuflețire creștină a sferei lucrurilor pământești, iar altele dau mărturie lui Cristos în mod deosebit prin fapte de milostenie și caritate. Între aceste asociații trebuie luate în considerație în primul rând acelea care favorizează și accentuează o unire mai intimă între viața concretă a membrilor și credința lor. Asociațiile nu sunt scopuri în sine, ci trebuie să slujească la împlinirea misiunii Bisericii față de lume. Valoarea lor apostolică depinde de conformitatea cu scopurile Bisericii precum și de mărturia creștină și de spiritul evanghelic ale fiecărui membru și ale întregii asociații.

Misiunea universală a Bisericii, ținând seama și de instituționalizarea progresivă și de evoluția rapidă a societății contemporane, cere ca inițiativele apostolice ale catolicilor să dezvolte forme tot mai perfecționate pe plan internațional. Organizațiile internaționale catolice își vor atinge mai bine scopul dacă grupările care fac parte din ele și membrii lor sunt mai strâns uniți cu ele.

Păstrând relația cuvenită cu autoritatea bisericească, laicii au dreptul să întemeieze asociații, să le conducă și să se înscrie în cele deja întemeiate. Cu toate acestea trebuie evitată risipirea forțelor, care s-ar produce dacă s-ar întemeia noi asociații și opere fără motiv suficient, sau dacă s-ar păstra altele devenite inutile sau cu metode perimate; în sfârșit, nu este întotdeauna oportun ca forme instituite într-o țară să fie transpuse fără discernământ în altele.

20 - (Acțiunea Catolică)

De câteva decenii, în mai multe țări, laicii, consacându-se tot mai mult apostolatului, s-au unit în diferite forme de acțiune și asociații care, păstrând o legătură mai strânsă cu ierarhia, au urmărit și urmăresc scopuri propriu zis apostolice. Printre acestea sau altele asemănătoare din trecut, trebuie amintite mai ales acelea care, folosind diferite metode de acțiune, au adus roade bogate pentru Împărăția lui Cristos și care, pe drept cuvânt, recomandate și promovate de Suveranii Pontifi și de numeroși episcopi, au primit de la aceștia numele de Acțiune Catolică și au fost definite ca o cooperare a laicilor la apostolatul ierarhic.

Aceste forme de apostolat, fie că se numesc Acțiune Catolică sau altfel, care exercită în zilele noastre un apostolat prețios, sunt caracterizate de ansamblul următoarelor elemente:

- a. Scopul imediat al organizațiilor de acest fel este scopul apostolic al Bisericii, adică evanghelizarea și sfințirea oamenilor și formarea conștiințelor creștine, astfel încât ele să pătrundă de spiritul Evangheliei diferitele comunități și diferitele medii.
- b. Laicii, cooperând cu ierarhia după modul lor propriu, își oferă experiența și își asumă responsabilitatea în conducerea unor astfel de organizații, în cântărirea condițiilor în care trebuie desfășurată acțiunea pastorală a Bisericii, și în elaborarea și executarea programului lor de acțiune.

c. Laicii acționează uniți într-un corp organic, exprimând astfel mai grăitor comunitatea Bisericii și făcând mai rodnic apostolatul.

d. Laicii, fie oferindu-se din proprie inițiativă, fie invitați la acțiune și colaborare directă cu apostolatul ierarhic, acționează sub îndrumarea superioară a autorității ierarhice înseși, care poate autentifica această cooperare printr-un mandat explicit.

Organizațiile în care, după opinia Ierarhiei, sunt întrunite aceste caracteristici trebuie considerate Acțiune Catolică, chiar dacă au structuri și nume variate după cerințele diferitelor locuri și popoare.

Conciliul recomandă stăruitor aceste instituții care răspund în mod cert necesităților apostolatului Bisericii în multe țări; el îi invită pe preoții și laicii care activează în ele să realizeze tot mai mult caracteristicile amintite mai sus și să colaboreze mereu în spirit frățesc cu toate celelalte forme de apostolat, în Biserică.

21 - (Aprecierea asociațiilor)

Toate asociațiile de apostolat trebuie apreciate precum se cuvine, însă acelea pe care Ierarhia le-a apreciat sau le-a recomandat sau a hotărât să le înființeze ca fiind de primă urgență, după necesitățile timpului și locului, trebuie să se bucure de o atenție deosebită din partea preoților, călugărilor și laicilor și trebuie promovate de fiecare după menirea sa. Printre acestea trebuie menționate astăzi în primul rând asociațiile și grupările internaționale ale catolicilor.

22 - (Laicii angajați în chip deosebit în slujba Bisericii)

Sunt vrednici de apreciere și recomandare deosebită în Biserică laicii, fie celibatari, fie căsătoriți, care se dedică, pentru totdeauna sau pentru o perioadă, slujirii instituțiilor și operelor acestora cu competența lor profesională. Este o mare bucurie pentru Biserică

faptul că sporește mereu numărul laicilor care își oferă serviciile asociațiilor și operelor de apostolat, fie între hotarele propriei națiuni, fie pe plan internațional, fie mai ales în comunitățile catolice din misiuni și din Bisericile tinere. Păstorii Bisericii să-i primească pe acești laici cu bucurie și recunoștință și să aibă grijă să li se ofere condiții cât mai conforme cu exigențele dreptății, echității și carității, mai ales în privința întreținerii demne a lor și a familiei și să li se asigure formația necesară, sprijin spiritual și încurajare.

Capitolul V: ORDONAREA ACTIVITĂȚII DE APOSTOLAT

23 - Apostolatul laicilor, individual sau colectiv, trebuie să fie inserat în mod corect în apostolatul întregii Biserici. Mai mult: legătura cu aceia pe care Duhul Sfânt i-a pus să conducă Biserica lui Dumnezeu (cf. Fapte 20, 28) este un element esențial al apostolatului creștin. Nu este mai puțin necesară cooperarea între diverse inițiative de apostolat, care trebuie organizată corespunzător de către Ierarhie. Pentru a promova spiritul unității astfel încât să strălucească în întreg apostolatul Bisericii dragostea frățească, să fie atinse scopurile comune și să se evite rivalități dăunătoare, este absolut necesar să existe o apreciere reciprocă a tuturor formelor de apostolat în Biserică și o coordonare corespunzătoare, respectându-se natura fiecăreia.

Acest lucru este în mod deosebit valabil atunci când o anumită activitate în Biserică cere armonia și cooperarea apostolică dintre clerul regulat și diecezan, călugări și laici.

24 - (Relațiile cu Ierarhia) Este datoria Ierarhiei să favorizeze apostolatul laicilor, să-i ofere principii și ajutoare spirituale, să orienteze exercitarea lui spre binele comun al Bisericii și să vegheze la păstrarea doctrinei și ordinii.

Desigur, apostolatul laicilor admite diferite tipuri de raporturi cu Ierarhia, în funcție de diversele lui forme și obiective.

Există în Biserică multe inițiative apostolice care își au originea într-o alegere liberă din

partea laicilor și sunt conduse de judecata lor prudentă. Prin astfel de inițiative, în anumite împrejurări misiunea Bisericii poate fi mai bine îndeplinită și de aceea nu arareori ele sunt lăudate și recomandate de Ierarhie. Dar nici o inițiativă să nu-și aroge numele de catolică fără consimțământul autorității bisericești legitime. Anumite forme de apostolat al laicilor sunt recunoscute explicit de Ierarhie, în diferite feluri.

După necesitățile binelui comun al Bisericii, autoritatea bisericească poate alege și promova în mod deosebit anumite asociații și inițiative apostolice care au un scop nemijlocit spiritual și își poate asuma o răspundere specială față de ele. Astfel Ierarhia, orânduind în diverse moduri apostolatul în funcție de împrejurări, leagă mai strâns anumite forme ale lui de propria sa misiune apostolică, păstrând totuși natura proprie a fiecăreia și deosebirea dintre ele și fără a le răpi laicilor libertatea de acțiune necesară. Acest act al Ierarhiei se numește, în diferite documente bisericești, mandat. În sfârșit, Ierarhia încredințează laicilor anumite îndatoriri care se află într-o legătură mai strânsă cu îndatoririle Păstorilor: de pildă în expunerea învățaturii creștine, în anumite acte liturgice, în grija pentru suflete. În virtutea acestei misiuni, laicii sunt total supuși conducerii superioare bisericești cât privește exercitarea acestor funcții. Față de operele și instituțiile din sfera temporală, rolul Ierarhiei bisericești este de a afirma și a interpreta în mod autentic principiile morale ce trebuie urmate în acest domeniu; ea are, de asemenea, dreptul să se pronunțe, în urma unei analize atente și a consultării unor persoane de specialitate, asupra conformității unor astfel de opere și instituții cu principiile morale și să stabilească ce este necesar pentru păstrarea și promovarea bunurilor de ordin supranatural.

25 - Episcopii, parohii și ceilalți preoți regulari și diecezani să nu uite că dreptul și îndatorirea de a exercita apostolatul sunt comune tuturor credincioșilor, fie clerici, fie laici și că laicii își au rolul propriu în edificarea Bisericii. De aceea să lucreze frățește cu laicii în Biserică și pentru Biserică și să aibă o grijă deosebită să-i sprijine pe laici în operele lor apostolice.

Să fie aleși cu grijă preoți capabili și bine pregătiți pentru a susține diversele forme de apostolat al laicilor. Cei care se dedică acestei slujiri în virtutea misiunii primite din partea Ierarhiei reprezintă Ierarhia în acțiunea ei pastorală; fiind pururi atașați cu fidelitate spiritului și învățaturii Bisericii, ei trebuie să favorizeze relații corespunzătoare între laici și Ierarhie; trebuie să lucreze cu dăruire pentru alimentarea vieții spirituale și a simțului apostolic al asociațiilor catolice care le sunt încredințate; să le asiste în activitatea apostolică prin sfat înțelept și să le favorizeze inițiativele; stabilind un dialog continuu cu laicii, să cerceteze cu atenție care sunt formele care pot face mai rodnică acțiunea apostolică; să dezvolte spiritul de unitate atât înlăuntrul asociației respective cât și între ea și celelalte.

În sfârșit, călugării și călugărițele să prețuiască activitatea apostolică a laicilor și, după spiritul și normele institutelor lor, să se dedice cu bucurie sprijinirii ei; să se străduiască să susțină, să ajute și să completeze lucrarea preotului.

26 - (Mijloace de colaborare)

În dieceze să existe, pe cât posibil, consilii care să susțină lucrarea apostolică a Bisericii atât în domeniul evanghelizării și al sfințirii cât și în cel caritativ, social și în altele printr-o colaborare corespunzătoare între clerici, călugări și laici. Aceste consilii vor putea sluji la coordonarea dintre diferitele asociații și inițiative ale laicilor, respectând natura proprie și autonomia fiecăreia.

Astfel de consilii să existe, dacă e posibil, și la nivel parohial sau interparohial, interdiecezan precum și la nivel național și internațional.

Mai mult, să fie constituit pe lângă Sfântul Scaun un secretariat special în slujba și pentru promovarea apostolatului laicilor, ca un centru înzestrat cu mijloace adecvate pentru a oferi informații despre diferitele inițiative apostolice ale laicilor, pentru organizarea unor

cercetări asupra problemelor ce se ridică actualmente în acest domeniu și pentru a sprijini cu sfaturile sale Ierarhia și pe laici în activitatea apostolică. În acest secretariat să fie reprezentate diferitele mișcări și organizații apostolice ale laicilor existente în lumea întreagă și, alături de laici, să colaboreze și clerici și călugări.

27 - (Colaborarea cu ceilalți creștini și cu necreștini) Patrimoniul evanghelic comun și îndatorirea comună, care decurge din el, de a da mărturie creștină recomandă și adesea pretind colaborarea catolicilor cu ceilalți creștini, fie individuală, fie înfăptuită de comunitățile bisericești, în diferite acțiuni sau în asociații pe plan național și internațional. Valorile umane comune cer, nu rareori, și de la creștinii ce urmăresc scopuri apostolice o colaborare cu aceia care nu se declară creștini dar recunosc aceste valori. Prin această colaborare dinamică și prudentă care este de mare importanță în activitățile pământești, laicii dau mărturie pentru Cristos, Mântuitorul lumii, și pentru unitatea familiei umane.

Capitolul VI: FORMAȚIA ÎN VEDEREA APOSTOLATULUI

28 - Apostolatul își poate atinge eficacitatea deplină numai cu condiția unei formații multiple și integrale; aceasta este cerută nu numai de progresul continuu, spiritual și doctrinal, al laicului, ci și de diferitele împrejurări legate de lucruri, de persoane și de îndatoririle la care trebuie să-și poată adapta activitatea. Această formație la apostolat trebuie să se întemeieze pe principiile afirmate și proclamate de către Conciliu. În afară de formația comună a tuturor creștinilor, multe dintre formele de apostolat cer și o formație specifică și particulară datorită diversității persoanelor și împrejurărilor.

29 - (Principii pentru formarea laicilor în vederea apostolatului)

Deoarece laicii participă într-un mod specific la misiunea Bisericii, formația lor apostolică primește o caracteristică specială de la însăși natura seculară proprie laicilor și de la spiritualitatea ei specifică.

Formarea la apostolat presupune o pregătire umană integrală, conformă cu personalitatea și condițiile de viață ale fiecăruia. Într-adevăr, laicul, cunoscând bine lumea contemporană, trebuie să fie un membru al societății proprii și să se afle la nivelul ei de cultură.

În primul rând, însă, laicul trebuie să învețe să îndeplinească misiunea lui Cristos și a Bisericii, trăind din credință misterul divin al Creației și al Răscumpărării sub călăuzirea Duhului Sfânt care dă viață Poporului lui Dumnezeu și care îi inspiră cu putere pe toți oamenii să iubească pe Dumnezeu Tatăl și, în El, lumea și oamenii. Această formație trebuie considerată baza și condiția oricărui apostolat rodnic. În afară de formația spirituală, e necesară o solidă pregătire doctrinală, și anume teologică, etică, filozofică, adaptată vârstei, condiției și înzestrării fiecăruia. Să nu fie neglijată importanța culturii generale alături de formația practică și tehnică. Pentru a cultiva bunele relații umane, trebuie cultivate valorile cu adevărat omenești, în primul rând arta conviețuirii și colaborării frățești precum și a stabilirii dialogului cu semenii.

Însă deoarece formarea laicului pentru apostolat nu se poate limita la instruirea teoretică, în mod gradat și prudent, încă de la începutul formației sale, laicul să învețe să privească, să judece și să facă totul în lumina credinței, să se formeze și să se perfecționeze pe sine împreună cu ceilalți prin acțiune și astfel să intre activ în slujba Bisericii. Această formație, care trebuie mereu perfecționată în funcție de maturizarea persoanei umane și de evoluția problemelor, cere o cunoaștere tot mai profundă și o acțiune tot mai adaptată. În îndeplinirea tuturor exigențelor formației trebuie să se țină seama mereu de unitatea și integritatea persoanei umane, astfel încât să-i fie ocrotite și sporite armonia și echilibrul. În acest fel laicul se inserează profund și activ în însăși realitatea sferei temporale și participă eficient la mersul ei și, în același timp, ca membru viu și martor al Bisericii, o face prezentă și activă în sânul realităților pământești.

30 - (Cei care asigură formația în vederea apostolatului)

Formația în vederea apostolatului trebuie să fie inclusă deja în primele elemente de

educație a copiilor, însă în mod deosebit trebuie inițiați la apostolat adolescenții și tinerii și trebuie să fie ajutați să se pătrundă de acest spirit. Formația lor trebuie perfecționată apoi toată viața, după cum o cer noile îndatoriri asumate. Este evident, așadar, că aceia cărora le revine sarcina educației creștine au și îndatorirea formării pentru apostolat. Este sarcina părinților, în familie, să-și dispună copiii, încă de mici, la recunoașterea iubirii lui Dumnezeu față de toți oamenii, să-i învețe treptat, mai ales prin pilda lor, grija față de nevoile atât materiale cât și spirituale ale aproapelui. Așadar întreaga familie și viața ei comună trebuie să devină o ucenicie a apostolatului.

Pe lângă aceasta, copiii trebuie educați astfel încât, depășind cadrul familiei, să-și deschidă inima față de comunitățile bisericești și pământești. Să fie în așa fel integrați în comunitatea parohială încât să-și dobândească înăuntrul ei conștiința de a fi membri vii și activi ai Poporului lui Dumnezeu. Preoții să aibă mereu prezentă, în cateheză și în slujirea cuvântului, în direcțiunea spirituală precum și în celelalte îndatoriri pastorale, sarcina formării pentru apostolat.

De asemenea școlile, colegiile și celelalte instituții catolice de educație trebuie să trezească și să dezvolte la tineri simțul catolic și acțiunea apostolică. Dacă această formație lipsește, fie pentru că tinerii nu frecventează aceste școli, fie din alt motiv, trebuie cu atât mai mult să se îngrijească de ea părinții, păstorii sufletești și asociațiile apostolice. Profesorii și educatorii, care prin chemarea și îndatorirea lor exercită una dintre cele mai înalte forme de apostolat laic, să fie pătrunși de învățătura necesară și de arta pedagogică prin care să poată transmite în mod eficient această formație. Diferitele grupări și asociații ale laicilor consacrate apostolatului sau altor scopuri supranaturale trebuie să favorizeze în mod atent și statornic formația la apostolat, în funcție de obiectivele și modalitățile proprii. Ele sunt adesea, de altfel, calea obișnuită pentru o formație corespunzătoare la apostolat. Într-adevăr, în ele se dobândește o formație doctrinală, spirituală și practică. Membrii, împreună cu colegii și prietenii lor, în grupuri mici, cântăresc metodele și roadele activității lor apostolice și își confruntă viața de fiecare zi cu Evanghelia.

O astfel de formație trebuie organizată în așa fel încât să se țină seama de întregul apostolat al laicilor, care trebuie exercitat nu numai în cadrul grupurilor din asociații, ci și în toate împrejurările, în întreaga viață, mai ales profesională și socială. Mai mult, fiecare trebuie să se pregătească personal în mod activ pentru apostolat, necesitate deosebit de presantă în special la vârsta adultă. Într-adevăr, pe măsura înaintării în vârstă, sufletul se deschide mai mult și fiecare își poate descoperi mai clar talentele cu care l-a înzestrat Dumnezeu și poate exercita cu mai mult folos carismele care i-au fost dăruite de Duhul Sfânt spre binele fraților săi.

31 - (Adaptarea formației la diferite tipuri de apostolat)

Diferitele forme de apostolat necesită și o formație adecvată lor.

a. În privința apostolatului de evanghelizare și sfințire a oamenilor, laicii trebuie formați în mod deosebit pentru stabilirea dialogului cu alții, credincioși sau necredincioși, pentru a vesti tuturor mesajul lui Cristos.

Însă, întrucât în vremurile noastre se răspândește, chiar și între catolici, materialismul de diverse feluri, laicii nu numai că trebuie să învețe cu mai multă atenție doctrina catolică, mai ales punctele contestate, ci și să ofere o mărturie de viață evanghelică împotriva oricărei forme de materialism.

b. În privința transformării creștine a sferei lucrurilor pământești, laicii să fie instruiți asupra adevăratei semnificații și valori a bunurilor vremelnice, atât în sine cât și referitor la toate finalitățile persoanei umane; să se deprindă la dreapta folosire a lucrurilor și la organizarea instituțiilor, având mereu drept scop binele comun, după principiile învățaturii morale și sociale a Bisericii. În mod deosebit laicii să-și însușească astfel principiile și concluziile doctrinei sociale încât să devină capabili să colaboreze și ei la dezvoltarea acesteia precum și la aplicarea ei corectă în diferitele situații.

c. Deoarece faptele de caritate și milostenie oferă o minunată mărturie de viață creștină,

formația apostolică trebuie să ducă și la exercitarea lor, pentru ca încă din copilărie credincioșii să învețe să ia parte la suferințele fraților lor și să le vină în ajutor cu generozitate când se află în nevoi.

32 - (Mijloace)

Laicii consacrați apostolatului dispun de multe mijloace: sesiuni, congrese, reculegeri, exerciții spirituale, întâlniri frecvente, conferințe, cărți și comentarii pentru o mai profundă cunoaștere a Sfintei Scripturi și a învățaturii catolice, pentru hrănirea vieții spirituale precum și pentru a se informa asupra condițiilor de viață din lume și pentru a găsi și a folosi metode potrivite.

Aceste mijloace de formare sunt în funcție de diferitele forme de apostolat și de mediile în care acesta se exercită.

În acest scop s-au înființat și centre sau institute superioare care au dat deja rezultate excelente.

Sfântul Conciliu se bucură de astfel de inițiative, care sunt deja înfloritoare pe alocuri, și dorește ca ele să fie extinse și în alte părți, acolo unde este necesar. În afară de aceasta, să se înființeze Centre de documentare și de studii nu numai în domeniul teologic, ci și antropologic, psihologic, sociologic, metodologic pentru o mai bună dezvoltare a aptitudinilor laicilor, bărbați și femei, tineri și adulți, pentru toate sectoarele de apostolat.

ÎNDEMÎN

33 - Așadar Sfântul Conciliu roagă fierbinte și stăruitor în Domnul pe toți laicii să răspundă cu bucurie, cu generozitate și promptitudine la glasul lui Cristos, care în clipa de față îi cheamă mai insistent, precum și la îndemnul Duhului Sfânt. Tinerii să-și dea seama că această chemare le este adresată mai ales lor și să o îmbrățișeze cu elan și generozitate. Într-adevăr Domnul însuși, prin acest Conciliu, îi invită din nou pe laici să se unească tot mai intim cu El și, luând la inimă cele ce sunt ale Sale ca pe ale lor proprii (cf. Fil 2, 5),

să se asocieze la misiunea Sa mântuitoare; El îi trimite din nou în toate cetățile și în toate locurile în care urmează să vină El însuși (cf. Lc 10, 1), pentru ca ei să I se ofere drept colaboratori în diferitele forme și moduri ale apostolatului unic al Bisericii, ce trebuie neconținut adaptat la noile necesități ale vremurilor, “sporind pururi în lucrarea Domnului, știind că truda lor nu este zadarnică în Domnul” (cf. 1 Cor 15, 58).

Toate cele stabilite în acest Decret și fiecare în parte au plăcut Părinților conciliari. Iar noi, cu puterea apostolică acordată nouă de Cristos, le aprobăm, împreună cu venerabilii Părinți, în Duhul Sfânt, le decretăm și le stabilim și dispunem ca cele hotărâte astfel în Conciliu să fie promulgate spre slava lui Dumnezeu.

Roma, Sfântul Petru, 18 noiembrie 1965

Eu, PAUL, Episcop al Bisericii Catolice

(Urmează semnăturile Părinților)

© Editura Arhiepiscopiei Romano-Catolice București